

Erzurum Kent Halkının Kış Aylarında Rekreatif Taleplerinin Belirlenmesi

Hasan YILMAZ*^{ID}

Ayşegül AKSU^{ID}

Sena Nur ANGIN^{ID}

Atatürk Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Erzurum, Türkiye

(*Sorumlu yazar e-mail: hyilmaz@atauni.edu.tr)

DOI: 10.17097/ataunizfd.516037

Geliş Tarihi (Received Date): 22.01.2019

Kabul Tarihi (Accepted Date): 21.05.2019

Öz: Kentleşme hareketlerine bağlı olarak kentsel mekanlarda nüfus yoğunluğu giderek artmaktadır. Bu süreçte kentsel açık yeşil alanlar kent sağlığı, kent ekolojisi ve kent estetiği açısından önem kazanmıştır. Bu alanların kentteki dağılımları, büyüklükleri, donatıları, estetik, ekolojik ve işlevsel özellikleri kadar yıl boyu kent halkına hizmet vermeleri de önemlidir. Erzurum kentinde kış ayları çok soğuk ve uzun olduğu için insanlar uzun süre kapalı mekanlarda yaşamak zorunda kalmaktadır. Bu durum kent merkezinde ve yakın çevresindeki rekreatif alanlara olan istekleri arttırmaktadır. Kent halkının dış mekan kullanımlarındaki seçimleri, bu alanlarda hangi rekreatif tesisleri istedikleri, alışveriş merkezlerine gidiş nedenleri, uygun dış mekan düzenlemelerinin olması durumunda mekan kullanım isteklerinin hangi yönde olacağı gibi eğilimleri belirlemek amacıyla bir anket çalışması yapılmıştır. Anketler Şubat ve Mart 2018 aylarında bire bir yapılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda kent merkezindeki parkların yeterli olmadığı (%78,8) sonucuna varılmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%86,4) kış aylarında dış mekanda yapacak çok fazla etkinlik olanağı olmadığı için alışveriş merkezlerini daha çok kullandıkları ortaya çıkmaktadır. Yaşam mekanları yakınında istenilen dış mekan alan kullanımlarına bakıldığında ise katılımcıların %36,1'i park alanlarını ve %23,1'i kışın kullanabilecekleri kapalı çocuk oyun alanları istenmektedir. Yapılan araştırma sonucunda kent parklarından özellikle kış aylarında da yararlanılmasına yönelik soğuk iklim bölgelerinde yıl boyu peyzajın kullanılabileceği yeni peyzaj tasarımlarına ihtiyaç duyulduğu fikri üzerinde durulmuştur.

Anahtar kelimeler: Erzurum kent parkları yeterliliği, Avm tercihleri, Dış mekan kullanım anketleri

Determination of Recreational Demands of Erzurum City People in Winter

ABSTRACT: Population density is increasing in urban areas due to urbanization movements. In this process, urban green areas have gained importance in terms of urban health, urban ecology and urban aesthetics. It is also important that these areas serve for the city population all year long, as well as their distribution, size, equipment, aesthetics, ecological and functional characteristics. Since the winter months are long and extreme in Erzurum, people have to live in closed areas for a long time. This situation increases the demand for recreational areas in the city center and its surroundings. A survey was conducted in order to determine the tendencies in which the urban people used their outdoor uses, which recreational facilities they wanted in these areas, the reasons for going to shopping centers, the direction of use of space in case of appropriate outdoor arrangements. The surveys were conducted one by one in February and March 2018. As a result of the research, it was concluded that the parks in the city center were not sufficient (78.8%). The majority of the participants (86.4%) stated that they prefer shopping centers because there is not much activity to do outside in the winter months. 36.1% of the participants demand parking spaces near living spaces and 23.1% of them require indoor playgrounds for children to use in winter. As a result of the research, it was emphasized the necessity of the closed landscape parks in the cold climate regions for the use of urban parks especially in winter months.

Keywords: Erzurum city parks adequacy, Mall center preferences, Outdoor use surveys

GİRİŞ

Kentleşme, dünya çapında hızla ilerlemekte ve insanlığın yarısından fazlası artık kentsel alanlarda yaşamaktadır. Bu oranın 2050 yılına kadar %70'i geçmesi beklenmektedir (Heilig, 2012). Kırsal kesimden kent yaşantısına bu beklenmedik geçiş, doğal çevrelerle ve yeşil alanlar ile temas halinde

kalmada önemli bir azalmaya sebep olmuştur (Skár and Krogh, 2009; Turner et al., 2004).

Yeşil alanlar, özellikle kentsel mekanlarda insanlar için vazgeçilmez sosyal ve psikolojik bir ihtiyaçtır. Yoğun kent yaşamında insanların serbest zamanlarını geçirebileceği ve günlük yaşamdan

uzaklaşıp rahatlayabileceği açık mekanların, yeşil alanların ya da parkların varlığı sağlıklı bireylerin olması açısından büyük önem taşımaktadır (Baştürk, 2000).

Yapılan bilimsel araştırmalarda kentsel yeşil alanların ekolojik faydaları (Mcpherson, 1992; Nowak, 1994; Yılmaz vd., 2008; Chen and Jim, 2010), çevresel faydaları (Boone et al., 2009; Kabisch and Haase, 2014), rekreasyon faydaları (Talen and Anselin, 1998; Rigolon and Flohr, 2014), psikolojik faydaları (Yao et al., 2014; Mensah et al., 2016) ve ekonomik faydaları (Coolen and Meesters, 2012; Kabisch et al., 2015) olduğu ortaya konmuştur.

Çevresel yararlar arasında hava süzülmesi yoluyla yerel iklim kararlılığı (Gill et al., 2007; Jim and Chen, 2008; Bowler et al., 2010) yer almaktadır. Kentsel ısı adası etkilerinin azalması açısından büyük önem taşımaktadır. Sokak ağaçlarının özel konumunun ve ortaya çıkan gölgenin genel enerji tüketimini azalttığı bulunmuştur (Simpson, 2002). Ayrıca yeşil alanlar gürültüyü azaltır (Bolund and Hunhammar, 1999; Özer vd., 2008), karbon depolamasını artırır (Strohbach and Haase, 2012), yağmur suyu süzülmesi üzerinde olumlu etkileri vardır ve böylece su arıtmasını sağlamaktadır (Bolund and Hunhammar, 1999). Kentte yaşayanlar için sosyal yararlar arasında, yeşil alanların gerginliği azaltma ve rahatlama gibi zihinsel ve bedensel sağlık iyileştirmeleri yer almaktadır (Kuo et al., 1998; Maas et al., 2006; Konijnendijk et al., 2013). Yeşil alanlar sıcak havalarda yerel sıcaklıkları düşürerek biyoklimatik konforu artırır (Laforteza et al., 2009; Yılmaz ve Irmak, 2012; Breuste et al., 2013; Irmak et al., 2018). Aktif ve pasif faaliyetleri içeren rekreasyonel fırsatlar sağlayarak yaşam kalitesini doğrudan artırabilmektedir (Byrne and Wolch, 2009). Buna ek olarak, yeşil alanlar güvenlik algısını da artırır (Kuo et al., 1998). Yerel halkın buluşma yeri olarak sosyal etkileşimi desteklemektedir (Martin et al., 2004).

Bu yararlar göz önüne alındığında kentsel yeşil alanlar temel kamu hizmetleri olarak görülerek, kentin doğal ve kültürel özelliklerine göre planlama ve tasarımı dikkatlice ele alınmalıdır (Coolen and Meesters, 2012; Tian et al., 2014; Guzman et al., 2017; Xiao et al., 2017). Dikkat edilmesi gereken bir diğer husus da mevsimsel olarak yalnızca yazın değil, kış aylarında da yani insanların yıl boyu rekreasyon gereksinimini karşılayacak tasarımlar geliştirilmesidir.

Kış aylarında insanlar serbest zaman gereksinimlerini karşılamak için genellikle alışveriş merkezlerini kullanmaktadırlar. Özellikle kış mevsiminin uzun olduğu kentlerde kış kullanımına uygun olan yeni kentsel yeşil alan planlama ve tasarım yaklaşımlarına gereksinim vardır.

Doğu Anadolu Bölgesi, soğuk iklim koşullarının baskın olduğu, kış turizminin, hizmet sektörünün, tarım ve hayvancılığın öne çıktığı, nüfus yoğunluğunun daha çok kentsel mekanlarda toplandığı, çayır mera bitki örtüsünün ağırlık kazandığı bir peyzaj karakterine sahiptir. Kışların zor ve uzun olması insanların uzun süre kapalı mekanlarda yaşamak zorunda kalması nedeniyle kent merkezinde ve yakın çevresindeki etkinliğe açık veya kapalı rekreasyonel alanlarına olan gereksinimleri arttırmaktadır.

Doğu Anadolu Bölgesi'nin en önemli kentlerinden biri olan Erzurum kentinde son yıllarda dış mekan açık-yeşil alanlarının artırılmasına yönelik çalışmalara yer verilmektedir. Ancak bu alanlardaki rekreasyonel tesislerin tüm yıl boyunca halkın kullanımına olanak sağlaması bakımından yeterliliği tartışılabilir.

Bu araştırma, Erzurum kent halkının özellikle kış aylarındaki rekreasyonel istekleri, dış mekan açık yeşil alan kullanımları ve alışveriş merkezleri (Avm) tercih nedenlerini saptamak amacıyla yapılmıştır.

MATERYAL VE METOT

Materyal

Bu çalışma Erzurum kentinin farklı 3 noktasında bulunan, kış mevsiminde en fazla kullanılan ve kullanıcıların halkı temsil edeceği düşünülen 3 Avm'de yapılmıştır. Dolayısıyla çalışmanın ana materyalini bu Avm'lerdeki katılımcıların görüşleri oluşturmaktadır.

MÖ 4900 yıllarında kurulduğu tahmin edilen Erzurum Doğu Anadolu bölgesinin en büyük kentlerinden biridir. Erzurum'u da içine alan bölge tarih boyunca çeşitli kavim ve milletler tarafından yönetilmiştir. Osmanlıların şehir ve çevresini 1514 yılında ele geçirmiştir ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu zamana kadar bu topraklarda hüküm sürmüşlerdir. Aynı zamanda 23 Temmuz 1919'da milli mücadele, milli birlik ve bağımsızlık hareketinin temelini atıldığı kongre Erzurum'da toplanmıştır (Anonim, 2018a).

Şekil 1. Çalışma alanının konum haritası ve kentsel özellikleri

Erzurum ortalama 1950m rakımda bulunmaktadır ve yüzölçümü 25.355 km² olup, kent nüfusu yaklaşık 500 bin'dir. Ekstrem iklim şartlarına sahip yerleşim yerlerinden birisi olan kent, genelde soğuk iklimi simgeler (Şekil 1). En sıcak ay ortalaması 20.2°C olan kentin, yıllık ortalama sıcaklığı 6°C, en soğuk ay ortalaması -8.3°C'dir. Yağışlar düzensiz olup, yıllık yağış ortalaması 460.5mm olarak kaydedilmiştir (Anonim, 2018b). Ayrıca ilkbahar ve yaz mevsiminde en fazla yağışı alırken, en az yağışı kış mevsiminde alır. Genelde kışın yağışlar kar biçimindedir ve kar yağışlı gün sayısı 50 gündür fakat 114 gün kadar yerde kalma süresi vardır (Anonim, 2018c).

Palandöken ve Konaklı kış turizm merkezleri, tarihi mekanları, termal kaplıca merkezleri çok sayıda yerli ve yabancı turisti ağırlamaktadır. Bölgede turizmin yanı sıra hizmet sektörü, tarım ve hayvancılık temel geçim kaynağıdır. Ayrıca bölgede 2 adet Devlet Üniversitesi, önemli devlet kurumlarının müdürlükleri ve Doğu Anadolu bölgesi için önemli büyük hastane/sağlık merkezleri bulunmaktadır.

Metot

Araştırmanın yöntemini sorun tanımlama, konu ile ilgili kaynak taraması, gözlem, anket çalışması, analiz ve değerlendirmesi oluşturmaktadır.

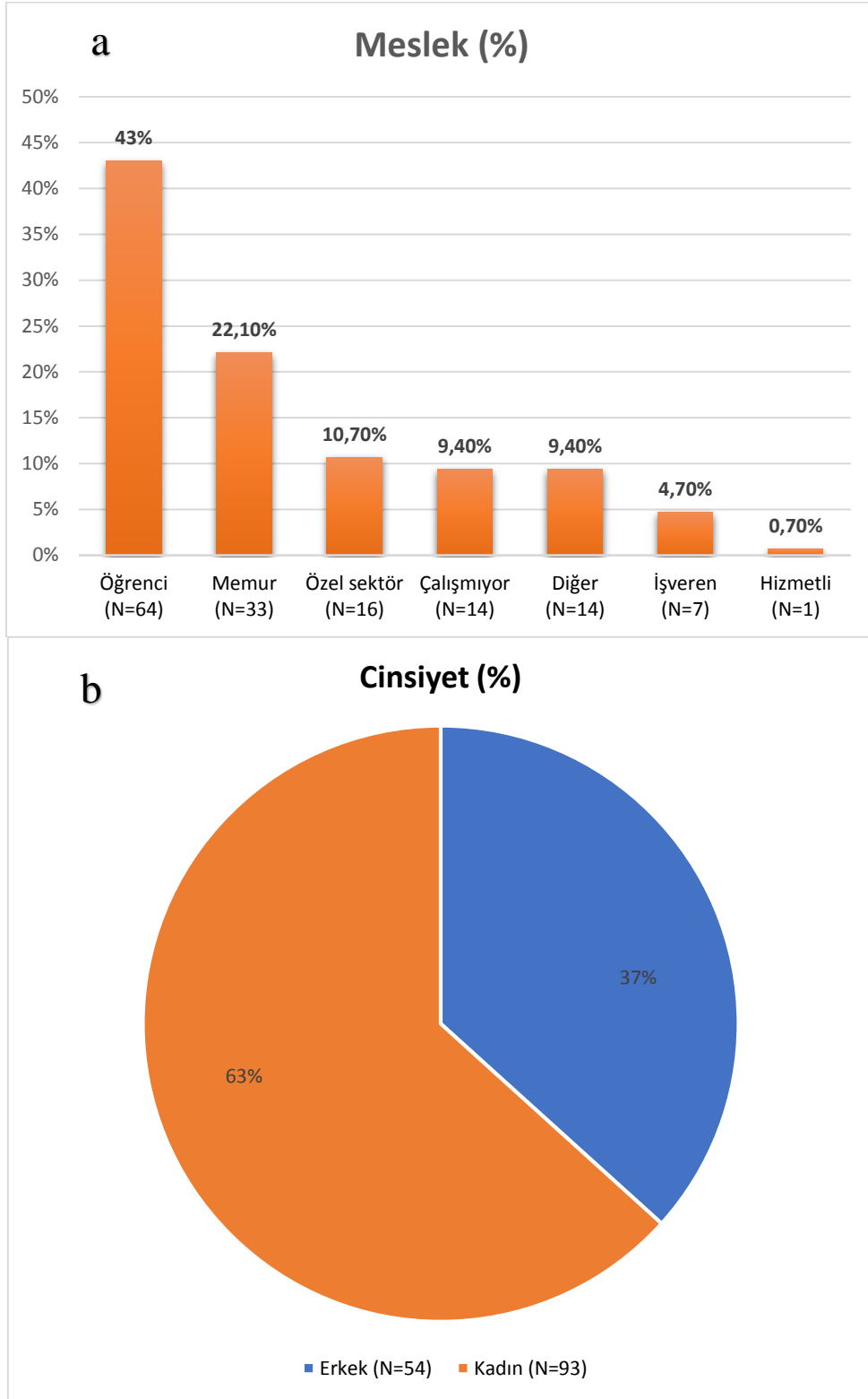
Erzurum kentinde yapılan gözlemlerde kent halkının özellikle kış aylarında Avm'lere yoğun ilgisinin olduğu, dış mekan açık-yeşil alanların kullanılmadığı belirlenmiştir. Kent halkının dış mekan kullanımlarındaki seçimleri, bu alanlarda hangi rekreasyonel tesisleri istedikleri, alışveriş merkezlerine gidiş nedenleri, uygun dış mekan düzenlemelerinin olması durumunda mekan kullanım isteklerinin hangi yönde olacağı gibi eğilimleri belirlemek amacıyla bir anket çalışması yapılmıştır. Anket kent merkezindeki Avm'lerde 1.5 aya yayılarak Şubat ve Mart 2018 tarihlerinde farklı saat ve günlerde yapılmıştır. Günlük %1 ziyaretçi olasılığı göz önüne alınarak anket sayısı 150 kişi olarak belirlenmiş olup birebir yürütülmüştür. Anket sonuçları SPSS for Windows 22.00 istatistik programı ile analiz edilmiş ve sonuçlar şekil ve tablolarla verilmiştir.

Bulgular

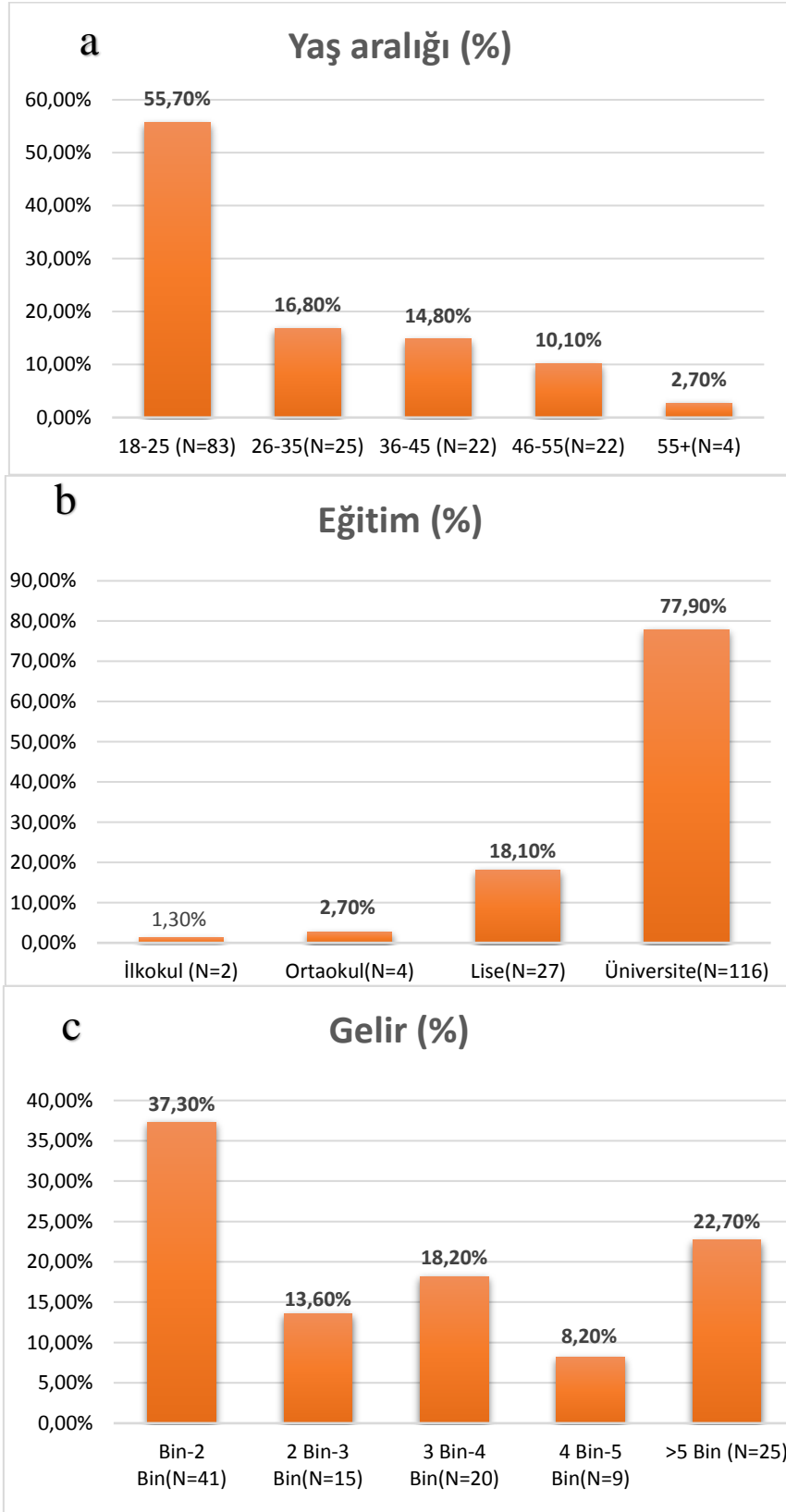
Ankete Katılanların Bireysel Özellikleri

Ankete katılanların büyük çoğunluğunu (%43) üniversite öğrencileri oluştururken, bunu %22.1 ile memurlar izlemiştir. Katılımcıların %63.3'ü kadın ve %36.7'si erkektir (Şekil 2, 3).

Gelir durumlarına bakıldığında bin-2 bin TL arası gelire sahip olanlar %37.3 ve 5 bin TL üstü kazancı olanlar ise %22.7 bulunmuştur (Şekil 3).

Şekil 2. Ankete katılanların özellikleri (a: meslek, b: cinsiyet)

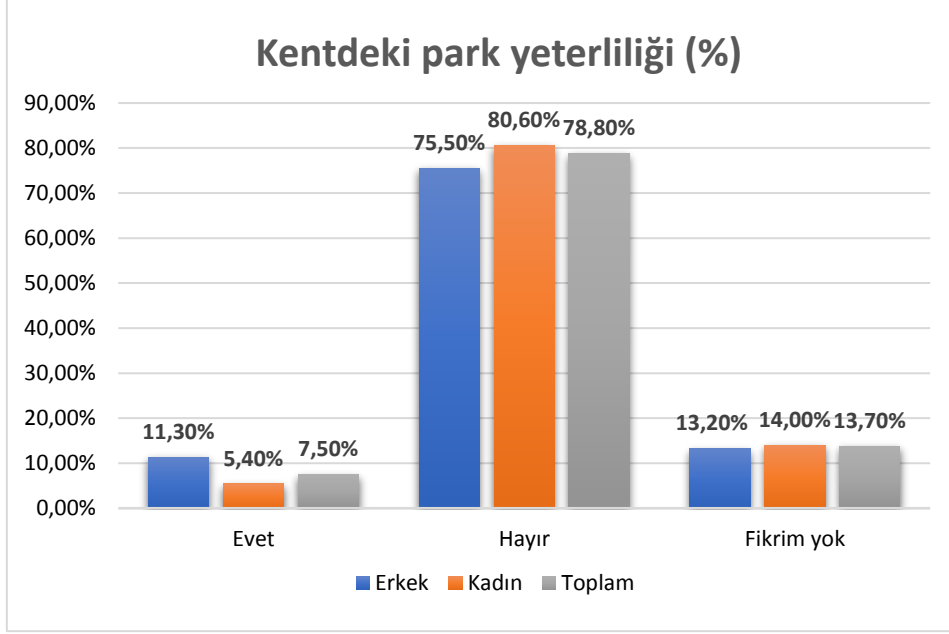

Şekil 3. Ankete katılanların yaş aralığı, eğitim ve gelir düzeyleri (a: yaş aralığı, b: eğitim c: gelir)

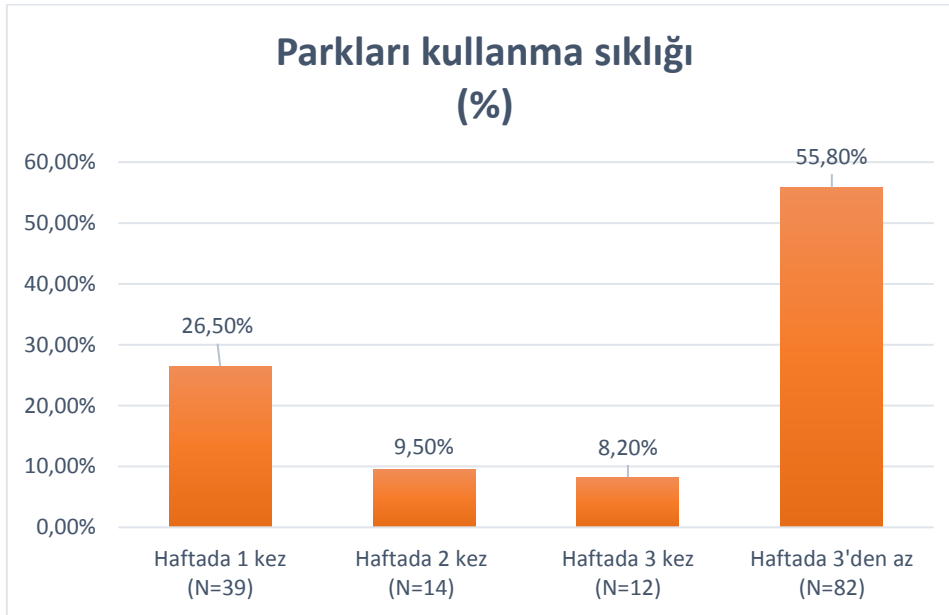
Erzurum Kent Parklarının Yeterliliği ve Kullanım Sıklığı

Anket katılımcılarının %78.8'i kent merkezindeki parkların yeterli olmadığını belirtmiştir. Kadınlar parkları %80.6 yetersiz görürken, bu oran erkeklerde %75.5'dir (Şekil 4).

Ankete katılanlar parkları en fazla haftada 1 kez (%26.5) kullanırken, büyük çoğunluğunun (%55.8) parkları düzenli olarak kullanmadıkları belirlenmiştir. (Şekil 5).

Şekil 4. Erzurum kent merkezindeki parkların yeterliliği konusunda katılımcı görüşleri

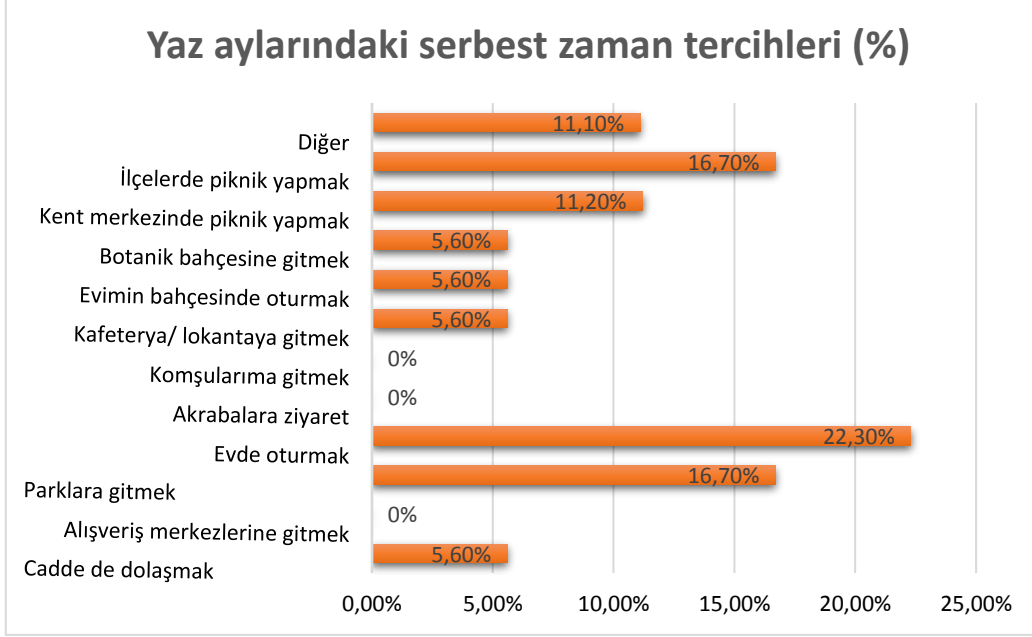

Şekil 5. Katılımcıların parkları kullanma sıklığı

Katılımcıların Serbest Zaman Tercihleri

Yaz ve kış aylarında katılımcıların serbest zaman tercihleri belirlenmeye çalışılmıştır. Yaz aylarında katılımcıların %22.3'ü evde oturmayı, %16.7'si parklara gitmeyi ve %16.7'si ilçelerde piknik yapmayı seçmişlerdir. Yaz aylarında insanlar daha çok dış

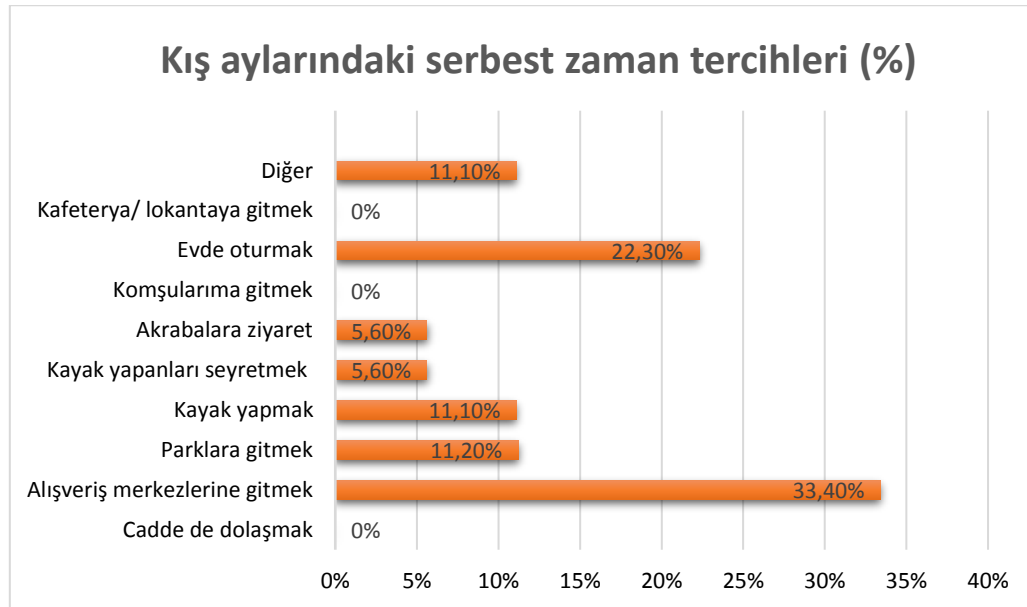
mekanları kullandıkları ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların çoğunluğunun öğrenci ve memur olmasından dolayı komşulara ve akrabalara ziyaret yapmadıkları görülmektedir (Şekil 6).

Şekil 6. Katılımcıların yaz aylarındaki serbest/boş zaman tercihleri

Kış aylarında ise katılımcıların %33.4'ü alışveriş merkezine gitmek, %22.3 evde oturmak tercihinde bulunulmuştur. Şekil 7'de görüldüğü üzere soğuk

iklim bölgesinde yaşayan insanlar dışarıda bir süre geçirmek istediklerinde daha çok alışveriş merkezlerini yeğlemektedir.

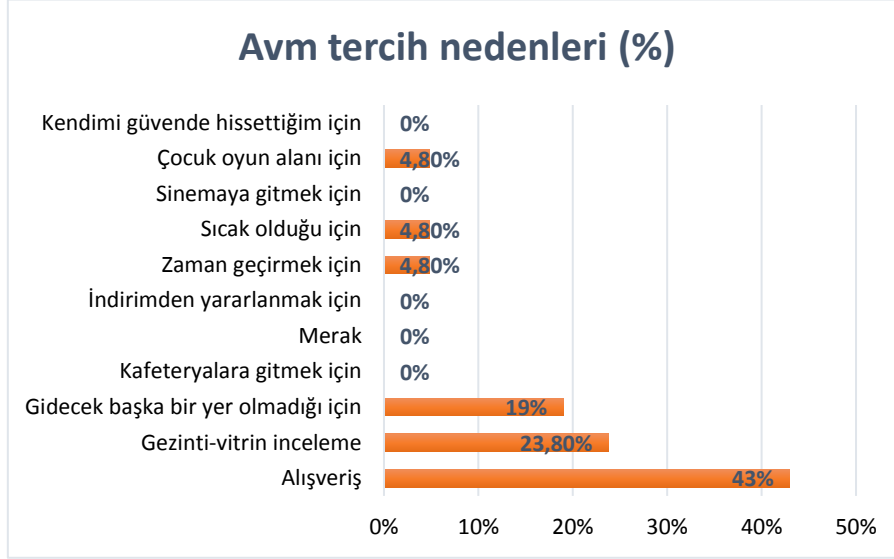
Şekil 7. Katılımcıların kış aylarında serbest zaman tercihleri

Katılımcıların Alışveriş Merkezi Tercihleri

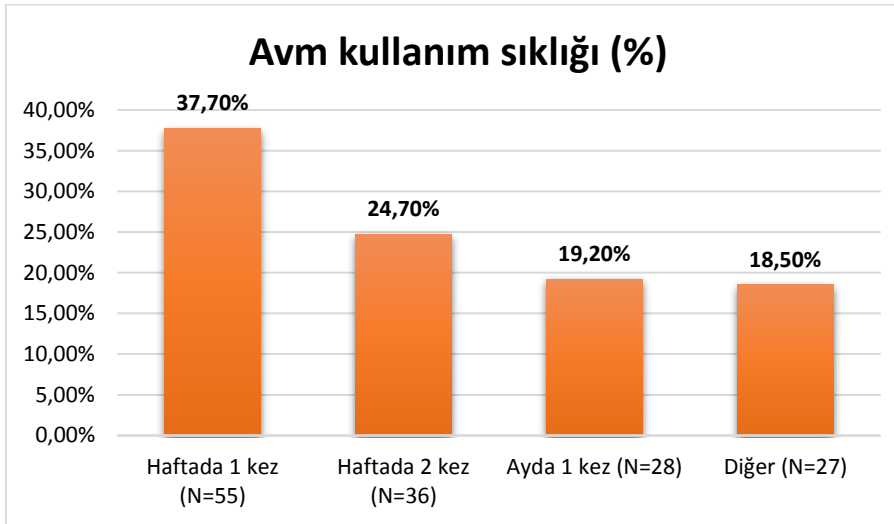
Alışveriş merkezlerini katılımcıların %43'ü alışveriş, %23.8'i ise gezinti-vitrin incelemek için tercih ettikleri belirlenmiştir. Bu da soğuk iklim bölgelerinde insanların %57'sinin alışveriş dışında dış

mekan yerine yine de alışveriş merkezlerini tercih ettiklerini göstermektedir (Şekil 8).

Katılımcıların %37.7'si alışveriş merkezlerini haftada 1 kez tercih ederken, %24.7'si ise haftada 2 kez tercih etmektedir (Şekil 9).

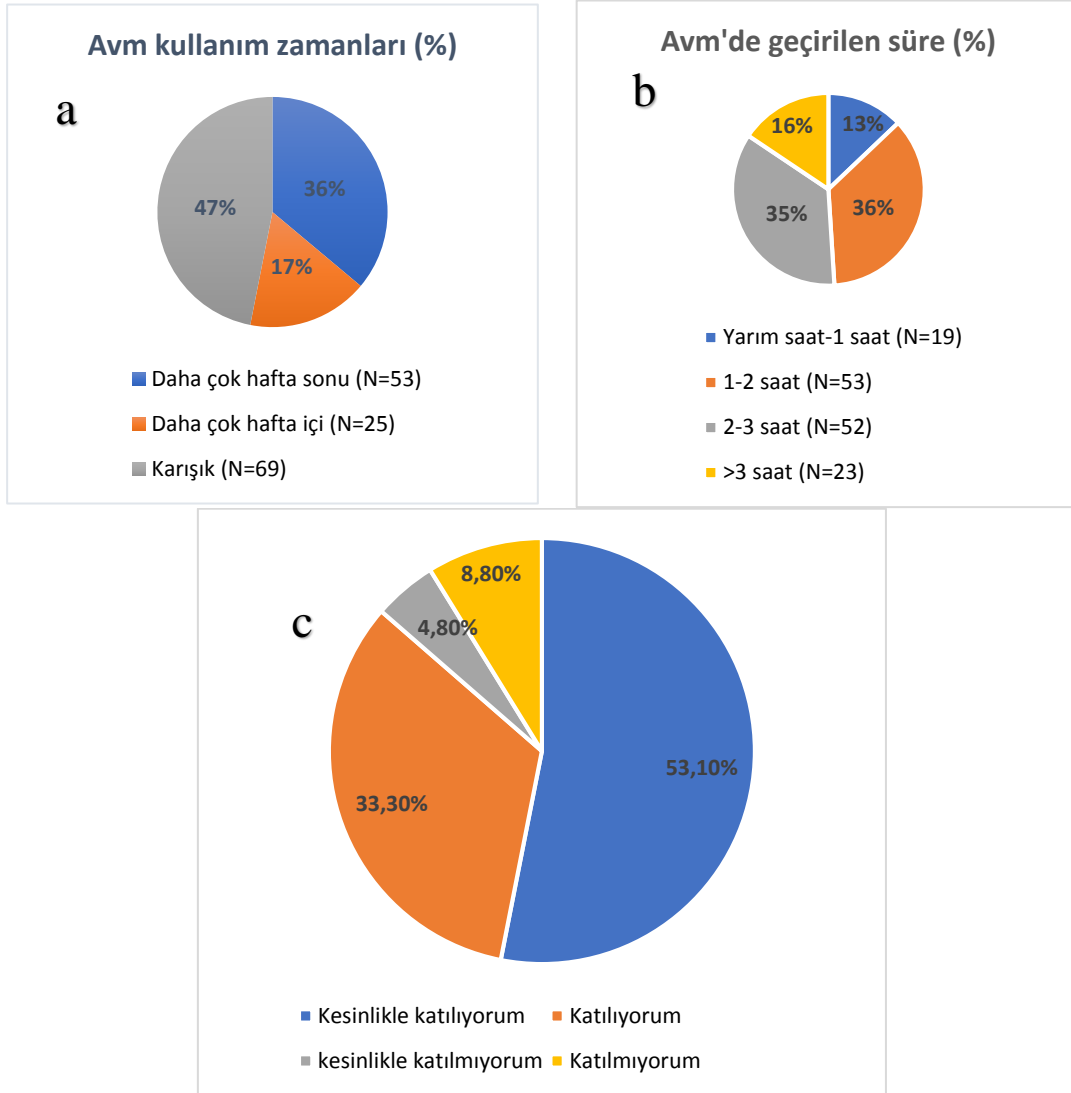
Şekil 8. Katılımcıların alışveriş merkezlerini tercih nedenleri

Şekil 9. Katılımcıların alışveriş merkezlerini kullanım sıklığı

Katılımcıların %46.9'u alışveriş merkezlerine farklı zamanlarda ve %36.1'i daha çok hafta sonu gittiklerini belirtmiştir. Katılımcıların %36.1'i alışveriş merkezlerinde 1-2 saat geçirirken, %35.4'ü 2-3 saat geçirdiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%86.4) kış aylarında dış mekanda

yapacak çok fazla faaliyet olmadığı için alışveriş merkezlerini seçtiklerini belirtmişlerdir. Erzurum kenti için yapılan bu çalışmada katılımcıların seçeneklerden alışveriş merkezlerini seçmeleri rekreatif tesislerin yetersizliğini ortaya koymuştur (Şekil 10).

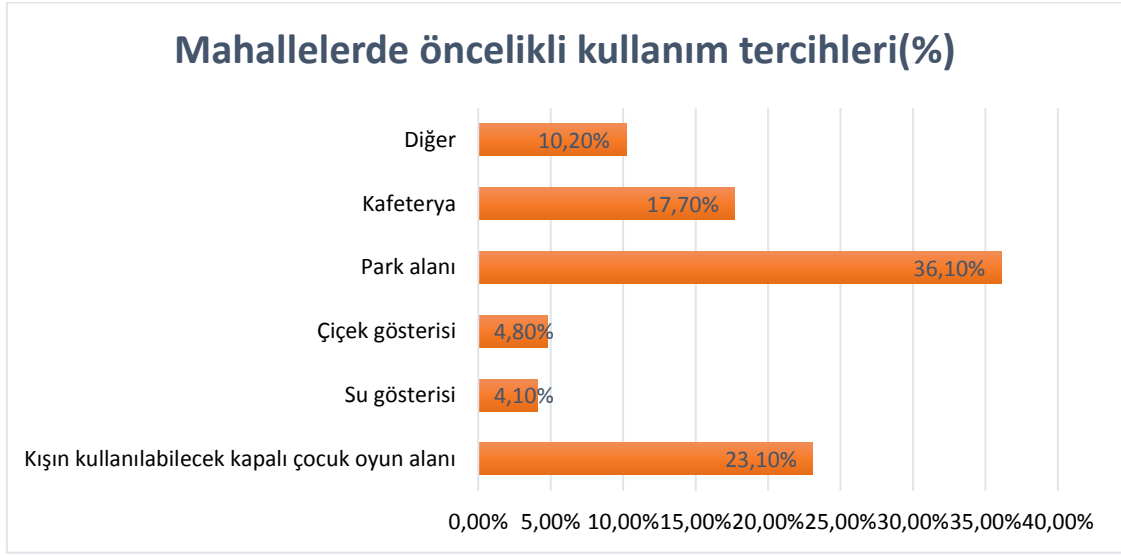

Şekil 10. Katılımcı tercihleri (a: Katılımcıların alışveriş merkezlerini kullanım zamanları b: Katılımcıların alışveriş merkezlerinde geçirdiği zaman geçirdiği zaman aralıkları c: Kış aylarında kent merkezinde seçenek olarak başka alan bulunmadığı için alışveriş merkezleri daha çok kullanılmak zorunda kalınmaktadır)

Yaşam Mekanı Yakınında İstenen Dış Mekan Alan Kullanımları

Kent sakinleri yaşam mekanları çevresinde, %36.1'i park alanlarını ve %23.1'i kışın kullanabilecekleri kapalı çocuk oyun alanları

istenmektedir. Bu durum soğuk iklim bölgesindeki insanların isteklerinin dışarıda zaman geçirebilecekleri mekanlar olduğunu göstermektedir (Şekil 11).

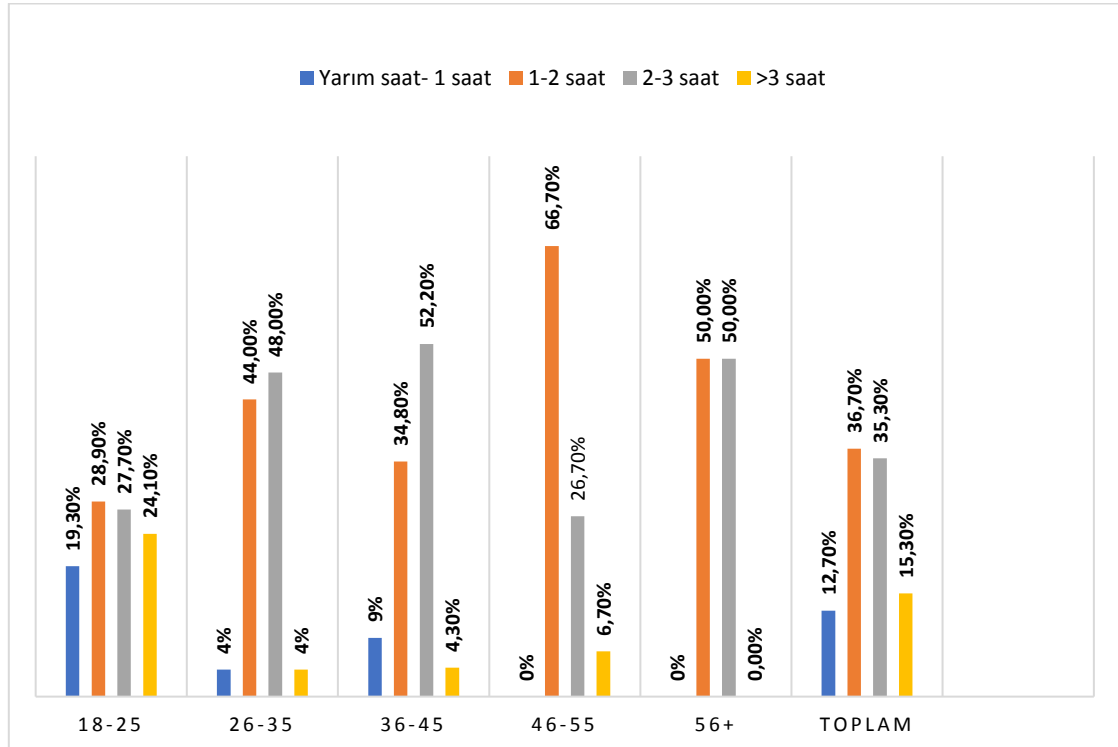

Şekil 11. Katılımcıların mahallelerindeki öncelikli tercihleri

Katılımcı Görüşlerinin İstatistik Yaklaşımı

Yapılan anketin istatistiksel değerlendirilmesinde, sonucun anlamlı olabilmesi için pearson chi-square (ki-kare) değerindeki asymp.sig kısmı 0.05 'ten küçük

olmalıdır. Bu anketin sonucunda anlamlı bulunan değerlerin analizi Tablo 1'de ve yaşa göre alışveriş merkezinde ne kadar zaman geçirdiklerinin dağılımı Şekil 12'de verilmiştir.

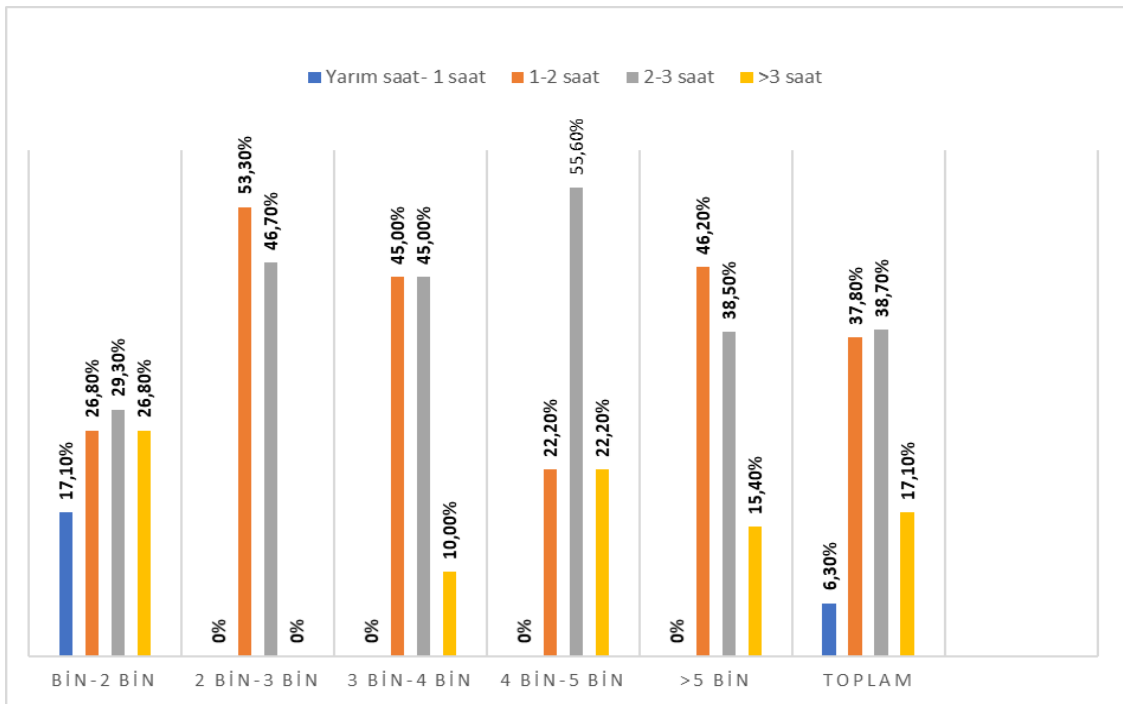
Şekil 12. Alışveriş merkezlerinde zaman geçirme aralığının yaşa göre dağılımı

Tablo 1. Alışveriş merkezlerinde zaman geçirme aralığının yaşa göre analizi

	Value	df	Asymp.Sig (2-sided)
Pearson Chi-Square (Ki-Kare)	29,981 ^a	12	0,008
Likelihood ratio (olabilirlik oranı)	30,467	12	0,002
Linear-by-linear association (doğrusal ilişki)	0,337	1	0,562
N of Valid Cases (geçerli olgular)	150		

Yapılan anketin analizinde pearson chi-square (ki-kare) değerindeki asymp.sig kısmı 0.05'ten küçük olduğu için anlamlıdır. Bu anketin sonucunda anlamlı

bulunan değerlerin analizi Tablo 2'de ve gelire göre alışveriş merkezlerinde zaman geçirme aralığı Şekil 13'de verilmiştir.

Şekil 13. Gelire göre alışveriş merkezlerinde zaman geçirme aralığı

Tablo 2. Gelire göre alışveriş merkezlerinde zaman geçirme aralığı analizi

	Value	df	Asymp.Sig (2-sided)
Pearson Chi-Square (Ki-Kare)	23,197 ^a	12	0,026
Likelihood ratio (olabilirlik oranı)	27,596	12	0,006
Linear-by-linear association (doğrusal ilişki)	0,328	1	0,567
N of Valid Cases (geçerli olgular)	111		

SONUÇ

Anket sonuçlarına göre katılımcıların %78,8'i kent merkezindeki parkların yeterli olmadığını belirtmiştir. Yaz aylarında serbest zaman isteklerine bakıldığında katılımcıların %22,3'ü evde oturmayı, %16,7'si parklara gitmeyi ve %16,7'si ilçelerde piknik yapmayı istedikleri belirlenmiştir. Sonuçlara göre yaz aylarında insanlar daha çok dış mekanları

tercih etmektedir. Kış aylarındaki serbest zaman isteklerine bakıldığında ise katılımcıların %33,4'ü alışveriş merkezine gitmek, %22,3 evde oturmak tercihinde bulunulmuştur. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%86,4) kış aylarında dış mekanda yapacak çok fazla faaliyet olmadığı için alışveriş merkezlerine gittiklerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların %43'ünün alışveriş merkezlerini alışveriş yapmak için,

%23.8'inin ise gezinti-vitrin incelemek için Avm'yi kullandıkları belirlenmiştir. Yani soğuk iklim bölgelerinde insanların %57'si alışveriş yapmadığı halde alışveriş merkezlerini kullanmaktadır. Çıkan sonuçlarda her ne kadar öğrenci sayısı fazla (%43) olsa da ankete katılım isteği ve Avm'lerin kullanan kişilerin yoğunluğundan dolayı çalışmanın verileri ortaya konmuştur. Çalışmanın ilerlemesi açısından ev sakinlerine de anket yapılabilir. Fakat yaşanan kentte çıplak gözle de kapalı peyzaj anlayışının benimsenmesi gerekliliği savunulmaktadır. Çünkü kapalı rekreasyon alanların eksikliği insanları alışveriş merkezlerinde zaman geçirmeye zorunlu bırakmaktadır. Yaşam mekanları yakınında istenilen dış mekan alan kullanımlarına bakıldığında ise katılımcıların %36,1'i park alanlarını ve %23,1'i kışın kullanabilecekleri kapalı çocuk oyun alanları istenmektedir. Erzurum kenti için yapılan bu çalışmada katılımcıların verdikleri cevaplar kış mevsiminde kullanılacak rekreasyonel tesislerin yetersizliğini ortaya koymuştur. Uzun kış mevsiminin hakim olduğu kentte özellikle kış aylarında kullanılacak rekreasyon alanlarına gerek vardır.

Yapılan bu araştırmada kışları uzun ve sert geçen kent merkezinde dış mekan açık yeşil alanlarının yıl boyunca kullanılacak donanımı bulunmadığı anlaşılmaktadır. Kış aylarında kapalı mekanda spor faaliyetlerine yönelik tesisler daha çok kamu kurumlarına ait olup, kış turizmine yönelik tesisler daha çok belirli bir ekonomik yapıdaki kent sakinlerince kullanılmaktadır. Ülkemizin en önemli kış turizm merkezlerinden birisi durumunda olan Palandöken Kayak Merkezi kentimizin rekreasyonel taleplerinden çok turizm ağırlıklıdır. Yerel yönetimlerin bu merkezde ve kent içinde dış mekan kullanımlarına yönelik yapmış olduğu çalışmalar olumlu olmakla beraber farklı ekonomik, sosyal ve kültürel yapıdaki kent sakinlerinin yıl boyu yararlanabileceği açık yeşil alanlara gereksinim vardır. Kolay erişilebilen, ucuz, konforlu, güvenli, her yaş ve cinsiyetten insanların kullanabileceği kamusal dış mekanlar yeni bir anlayışla ele alınmalıdır. Özellikle kentin bölgemizin en gelişmiş yerleşkelerinden biri olması, ana ulaşım koridoruna sahip olması, kış turizmi ile dünyaya açılması, sağlık ve eğitim merkezi durumunda olması, iklim şartları vb gibi kaynak değerleri göz önüne alındığında yeni açık yeşil alan planlama ve tasarımlarına gidilmelidir. Kış aylarında özellikle kent parklarına işlev kazandırmaya yönelik kapalı mekan peyzaj tasarımları kentte ön planda tutulmalıdır. Kentte marka değeri kazandıracak ve kent insanına tüm yıl boyunca rekreasyonel fırsatlar sunacak büyük bir bölge parkı içerisinde iklim şartlarından etkilenilmeyecek ve her zaman kullanılacak peyzaj düzenlemelerine gidilmelidir. Böyle bir merkez aynı zamanda buz müzesi, buz sporları, biyoçeşitlilik müzesi, mini arboretum (bitki

müzesi), lokal alışveriş ve geleneksel el sanatları müzesi, yeme-içme vb. ünitelerle desteklenmelidir. Bu alanın yapımında parasal kaynak sorunu aşılması durumunda sadece yılın kısa bir bölümünde kullanılan çok sayıda parklar yerine kent, bölge ve ülkede örnek oluşturabilme fırsatı yakalanacaktır. Dünya'da bu tip kapalı rekreasyonel alanları bulunmaktadır (Eden Project) (Anonim, 2018d).

Sonuç olarak zor iklim şartlarının yaşandığı Erzurum gibi soğuk kent kimliği taşıyan kentsel mekanlarda dış mekan peyzaj düzenlemelerinde yeni yaklaşımlara gereksinim vardır. Dış mekan kullanımını bütün yıla yayma açısından özellikle de kış aylarında iklimi kontrol eden kış bahçeleri gibi kapalı peyzaj mekan düzenlemeleri maliyeti yüksek olmakla beraber iyi bir kış dostu peyzaj kullanımı olarak yararlı görülmektedir. Bu mekanlar aynı zamanda kentlerin marka değerlerini artırmada etkin rol üstlenebilirler. Sadece kent halkının rekreasyonel isteklerini karşılamakla kalmayıp, aynı zamanda kentin turizminin de çeşitlendirilmesine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Anonim 2018b. www.erkurum.bel.tr/IcerikDetay-erkurum_tarihi/19/1.html (Erişim Tarihi: 15 Mart 2018)
- Anonim, 2018a. <https://www.arkeolojikhaber.com> (Erişim Tarihi: 15 Mart 2018)
- Anonim, 2018c. <http://www.erkurumkulturturizm.gov.tr/TR-56063/cografya.html> (Erişim Tarihi: 16 Mart 2018)
- Anonim, 2018d. <https://www.edenproject.com> (Erişim Tarihi: 02 Nisan 2018)
- Baştürk, Ö., 2000. Peyzaj tasarım kriterleri açısından, açık mekanlarda insan-çevre etkileşimi. İstanbul Teknik Üniv. Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 120 s.
- Bolund, P., Hunhammar, S., 1999. Ecosystem services in urban areas. *Ecological Economics*, 29 (2): 293-301.
- Boone, C.G., Buckley, G.L., Grove, J.M., Sister, C., 2009. Parks and people: An environmental justice inquiry in Baltimore, Maryland. *Annals of the Association of American Geographers*, 99 (4): 767-787.
- Bowler, D.E., Buyung-Ali, L., Knight, T.M., Pullin, A.S., 2010. Urban greening to cool towns and cities: A systematic review of the empirical evidence. *Landscape and urban planning*, 97 (3): 147-155.
- Breuste, J., Haase, D., Elmqvist, T., 2013. Urban landscapes and ecosystem services. *Ecosystem services in agricultural and urban landscapes*, 83-104.
- Byrne, J., Wolch, J., 2009. Nature, race, and parks: past research and future directions for

- geographic research. *Progress in Human Geography*, 33 (6): 743-765.
- Chen, W. Y., Jim, C.Y., 2010. Resident motivations and willingness-to-pay for urban biodiversity conservation in Guangzhou (China). *Environmental Management*, 45 (5): 1052-1064.
- Coolen, H., Meesters, J., 2012. Private and public green spaces: meaningful but different settings. *Journal of Housing and the Built Environment*, 27 (1): 49-67.
- Gill, S.E., Handley, J.F., Ennos, A.R., Pauleit, S., 2007. Adapting cities for climate change: the role of the green infrastructure. *Built environment*, 33 (1): 115-133.
- Guzman, L.A., Oviedo, D., Rivera, C., 2017. Assessing equity in transport accessibility to work and study: The Bogotá region. *Journal of Transport Geography*, 58: 236-246.
- Heilig, G.K., 2012. *World Urbanization Prospects: The 2011 Revision*. New York: United Nations, Department of Economic and Social Affairs (DESA), Population Division, Population Estimates and Projections Section.
- Irmak A., Yilmaz S., Mutlu E., Yilmaz H., 2018. Assessment of the effects of different tree species on urban microclimate. *Environmental Science and Pollution Research*, 25 (16): 15802-15822.
- Jim, C.Y., Chen, W.Y., 2008. Assessing the ecosystem service of air pollutant removal by urban trees in Guangzhou (China). *Journal of Environmental Management*, 88 (4): 665-676.
- Kabisch, N., Haase, D., 2014. Green justice or just green? Provision of urban green spaces in Berlin, Germany. *Landscape and Urban Planning*, 122: 129-139.
- Kabisch, N., Qureshi, S., Haase, D., 2015. Human-environment interactions in urban green spaces- A systematic review of contemporary issues and prospects for future research. *Environmental Impact Assessment Review*, 50: 25-34.
- Konijnendijk, C.C., Annerstedt, M., Nielsen, A.B., Maruthaveeran, S., 2013. Benefits of urban parks. A systematic review. A Report for IFPRA.
- Kuo, F.E., Bacaicoa, M., Sullivan, W.C., 1998. Transforming inner-city landscapes: Trees, sense of safety, and preference. *Environment and Behavior*, 30 (1): 28-59.
- Lafortezza, R., Carrus, G., Sanesi, G., Davies, C., 2009. Benefits and well-being perceived by people visiting green spaces in periods of heat stress. *Urban Forestry & Urban Greening*, 8 (2): 97-108.
- Maas, J., Verheij, R.A., Groenewegen, P.P., De Vries, S., Spreeuwenberg, P., 2006. Green space, urbanity, and health: how strong is the relation?. *Journal of Epidemiology & Community Health*, 60 (7): 587-592.
- Martin, C.A., Warren, P.S., Kinzig, A.P., 2004. Neighborhood socioeconomic status is a useful predictor of perennial landscape vegetation in residential neighborhoods and embedded small parks of Phoenix, AZ. *Landscape and Urban Planning*, 69 (4): 355-368.
- McPherson, E.G., 1992. Accounting for benefits and costs of urban greenspace. *Landscape and Urban Planning*, 22 (1): 41-51.
- Mensah, C.A., Andres, L., Perera, U., Roji, A., 2016. Enhancing quality of life through the lens of green spaces: A systematic review approach. *International Journal of Wellbeing*, 6 (1): 142-163.
- Nowak, D.J., 1994. Air pollution removal by Chicago's Urban forest, In: McPherson, E.G, D.J, Nowak and R. A. Rowntree. *Chicago's Urban Forest Ecosystem: Result of the Chicago's Urban Forest Climate Project*, USDA Forest Service General Technical Report, NE-186: 63-81.
- Özer, S., Irmak, M.A., Yilmaz, H., 2008. Determination of roadside noise reduction effectiveness of *Pinus sylvestris* L. and *Populus nigra* L. in Erzurum, Turkey. *Environmental Monitoring and Assessment*, 144 (1-3): 191-197.
- Rigolon, A., Flohr, T.L., 2014. Access to parks for youth as an environmental justice issue: access inequalities and possible solutions. *Buildings*, 4 (2): 69-94.
- Simpson, J.R., 2002. Improved estimates of tree-shade effects on residential energy use. *Energy and Buildings*, 34 (10): 1067-1076.
- Skár, M., Krogh, E., 2009. Changes in children's nature-based experiences near home: From spontaneous play to adult-controlled, planned and organised activities. *Children's Geographies*, 7 (3): 339-354.
- Strohbach, M.W., Haase, D., 2012. Above-ground carbon storage by urban trees in Leipzig, Germany: Analysis of patterns in a European city. *Landscape and Urban Planning*, 104 (1): 95-104.
- Talen, E., Anselin, L., 1998. Assessing spatial equity: an evaluation of measures of accessibility to public playgrounds. *Environment and Planning A*, 30 (4): 595-613.
- Tian, Y., Jim, C.Y., Wang, H., 2014. Assessing the landscape and ecological quality of urban green spaces in a compact city. *Landscape and Urban Planning*, 121: 97-108.
- Turner, W.R., Nakamura, T., Dinetti, M., 2004. Global urbanization and the separation of humans from nature. *Bioscience*, 54 (6): 585-590.

- Xiao, Y., Wang, Z., Li, Z., Tang, Z., 2017. An assessment of urban park access in Shanghai–Implications for the social equity in urban China. *Landscape and Urban Planning*, 157: 383-393.
- Yao, L., Liu, J., Wang, R., Yin, K., Han, B., 2014. Effective green equivalent-A measure of public green spaces for cities. *Ecological indicators*, 47: 123-127.
- Yılmaz, H., Irmak, M.A., 2012. Yerleşke Planlamasında Bitkisel Tasarım İlkeleri; Atatürk Üniversitesi Yerleşkesi Örneği. Atatürk Üniv. Yayınları, No:1011, Erzurum, 192 s.
- Yılmaz, H., Yıldız, N.D., Yılmaz, S., 2008. Effects of snow-reflected light levels on human visual comfort. *Environmental Monitoring and Assessment*, 144 (1-3): 367-375.